

למה בצופים יש קבוצות מפוצלות של בנים ובנות?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

אין הנחיה תנועתית להפרדה מגדרית בפעילות. ההתייחסות התנועתית היחידה נוגעת לגודל הקבוצה כאשר ההמלצה היא לפצל שכבות גיל לקבוצות קטנות כדי לאפשר חוויה חינוכית מיטבית. מבחינתנו גודל קבוצה אידאלי הוא 12 חניכים. וזו לא יותר מ-25 (בשכבות בכיתות הגבוהות).

"המטרה העיקרית של שיטת הקבוצה – להטיל אחריות של ממש על מספר רב של נערים. שיטת הקבוצה מעניקה לצופה את ההרגשה שקולו נשמע ובדעתו מתחשבים בניהול פעילות הגדוד כולו"

(מתוך "צופיות לבני הנעורים", מאת באדן פאוול).

שבטי התנועה בוחרים לפצל על פי שיקולים שונים, יש שבטים שמחלקים על פי חלוקה הנקבעת מראש עם המורה, בקשות החניכים. וזו חלק מהשבטים נוהגים לחלק לפי בנים – בנות.

מקור ההפרדה המסורתית בחלק מהשבטים יכול להיות בעקבות החלוקה הצופית בעולם המחולקת את החניכות. לשתי תנועות נפרדות – צופים בנים וצופים בנות Boy Scouts and Girl Scouts. חלוקה זו זלגה בחלקה אל תוך תנועת הצופים העבריים.

**האם אי פעם הרגשתי
שיש משמעות לזה
שאני בן/בת בשבט/
בצופים?**

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

ההשתייכות המגדרית שלנו משפיע על חיי היום יום שלנו, בין אם נרצה בכך ובין אם לא. אנו חיים בחברה בה לכל מגדר ישנן ציפיות חברתיות למאפיינים מגדריים. אך השאלה אם זה הדבר היחיד שצובע את החוויה שלי בשבט שבו אני גדלה. כן הינו רוצים לחיות בחברה/ בשבט שבו יכולות, כישורים, תפקידים ומאפיינים לא קשורים לשייכות מגדרית. כלומר, זה שאני בן לא אומר שאני אוהב X ויכול לעשות Y או לא לעשות Z.

איך תבחרו מה לבקש בשיבוצים לשנה הבאה?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

חלקנו נבחר להיות פעילים.ות חלקנו נבחר להדריך. האם כשאתם.ן בוחרים הדרכה יש לכם.ן בראש הדרכה של בנים או בנות? האם יש הבדל? ואם כן מה ההבדל בעצם? כולנו חיים בחברה עם ציפיות מגדריות, שיצרה אצלנו תפיסות שונות על יכולות או מאפיינים של בנים ושל בנות. כתוצאה מכך הרבה פעמים קבוצות בנות נתפסות כשונות באופן משמעותי מקבוצות בנים. בפועל, בהסתכלות על החברים והחברות שלנו, אנחנו רואים שוני אנושי שלא קשור דווקא במגדר אליו הם.ן משתייכים.ות. דבר זה פוגש אותנו גם בקבוצות ההדרכה וגם בכל פעילות שנבחר לבצע בשנה הבאה.

האם יש שוני בין פעולות של בנים ושל בנות?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

פעמים רבות, אם נסתכל על קבוצת בנים בכיתה ה' עוברת פעולה ועל קבוצת בנות בכיתה ה' עוברות פעולה – הפעולה תיראה לנו אחרת. אבל שווה לעצור ולשאול את עצמנו מה מוביל לזה? האם זה באמת תחומי עניין אחרים או שאולי החברה (ואנחנו כחלק מהחברה) מתייחסים.ות שונה לבנים ולבנות והציפייה הזו יוצרת את השוני בהתנהגות?

ברגע שנצפה מהחניכים והחניכות שלנו לאותו תפקוד ונתאים להם.ן את האפשרויות, נופתע לגלות שבנים יכולים להנות מפעילות שקטה או דיון ובנות יכולות להנות מהדלקת מדורה או משחק ספורטיבי והם יכולים גם להנות מפעילות זו יחד. בנים ובנות יכולים ליהנות מכל סוגי הפעילויות וחבל להגביל מגדר מסוים לפעילות מסוג כזה או אחר. תפקידנו הוא דווקא להגיש ולייצר הצלחות בסוגי פעילויות שהחניכים והחניכות שלנו לא היו מתנסים.ות בהם.

יש כאלה שאומרים שהם.ן לא מסתדרים.ות אבל החניכים והחניכות שלנו נמצאים ביחד באותה הכיתה כל הבוקר – למה שדווקא בצופים הם.ן לא יצליחו ליהנות ביחד?

האם יש לנו ציפייה אחרת מחניכים וחניכות באותו הקבוצה?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

הרבה פעמים מצופה מהבנים להיות אקטיביים ופעלתניים ומהבנות להיות "נסיכות". בפועל, גם בין הבנים יש שוני גדול בתכונות, מאפיינים ורצונות וגם כמובן בתוך קבוצת הבנות. יש בנות שאוהבות לרוץ, יש כאלה שאוהבת יצירה וכו'.

דמיינו סרט ילדים.ות מפעם, מי הגיבור החזק ומי הנסיכה על העדשה/במגדל/עם נעל הזכוכית? עכשיו דמיינו סרט מהיום – האם אלזה צריכה גיבור שיציל אותה? אמיצה מפחדת לרוץ או להתלכלך?

**מה התפקיד שלי
כמדריך.ה בשנה
הבאה?**

**איזה יכולות אני
צריכ.ה כדי להדריך?**

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

"התפקיד של המדריכה הוא לחשוב וליצר אמון בינה לבין הקבוצה וכן לבנות תחושת שייכות קבוצתית שהיא חוצת מגדר. המשמעות היא להפסיק לחשוב במשקפיים מגדריים על אופי הפעולה ולעבור לחושב על מאפייני הילדים והדינמיקה אחותית באופן ספציפי ולהכיר כל אחת ואחד ואת ההתנהלות שלהם. ביחד כאחווה. מהזווית שלי כמדריכה, לא עשיתי משהו שונה ממה שהייתי אמורה לעשות גם כמדריכת קבוצה בחלוקה מגדרית."

(אלה, מדריכה משבט "אביב", הנהגת תל אביב יפו)

מה התפקיד של הצופים בקידום שוויון מגדרי?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

תנועת הצופים, על כל שבטיה, רואה בעצמה תנועה חינוכית-חברתית. ככזו, היא שואפת לתיקון עוולות חברתיות וליצירת חברת מופת בשבטים, בהנהגות ובהמשך גם בחברה בישראל בכלל.

קידום שוויון בין המינים והמגדרים חיוני ליצירת חברה פלורליסטית, סובלנית ודמוקרטית. הוא מאפשר הן לבנים והן לבנות לבטא את עצמם בצורה שלמה. על-פי ארגון הבריאות העולמי קידום שוויון מגדרי הוא מרכיב משמעותי במניעת אלימות מינית ואי צדק חברתי בין נשים לגברים.

הפעילות הצופית מאפשרת לקיים מרחב חברתי משמעותי עבור כלל באי ובאות השבט, לקיים מפגש בין אישי מעצים ומלמד ולקדם שינויים מרחקי לכת. קידום של שוויון מגדרי בשבטים שלנו יסייע לא רק לחניכות ולחניכים, אלא גם לנו ולדור הבא שיגיע אחריהן.

מה היכולת הכי חשובה שארצה לפתח בקרב החניכים והחניכות שלי?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

היכולות המרכזיות שעומדות לנגד עיינו הוא פיתוח א.נשים עצמאיים.ות, עם חשיבה ביקורתית, מובילים.ות ומשפיעים.ות בהחברה. נוער או א.נשים ששואבים את הכוחות מהקבוצה ומקיימים מערכת יחסים הדדית בין חברי.ות הקבוצה ומחוצה לה

דמות הצופה הבוגר.ת אליה מוביל המסע בצופים מוגדרת כך:

- הצופה הבוגר הינו אזרח.ית טוב.ה ומועיל.ה, המקיים.ת הלכה למעשה את מידות הצופה ופועל.ת ברוח ההבטחה הצופית.
- אהבת הארץ והעם בליבו.ה של הצופה והוא.יא פועל.ת להעמקת הקשר בין המורשת היהודית לחיים במדינת ישראל.
- הצופה הבוגר.ת חושב.ת באופן ביקורתי, רגיש.ה למצוקות חברתיות, ופועל.ת לשינוי ולתיקון פני החברה, לקידום ערך כבוד האדם וחירותו ולשמירה של הזכויות של כל פרט וקבוצה.
- הצופה הבוגר.ת י.תפעל מתוך סובלנות וקבלת האחר ליצירת מכנה משותף וערבות הדדית בין שונים-שווים בחברה הישראלית.

מה יש יותר בתנועת הצופים בנים או בנות? למה?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

בתנועת הצופים היום פעילות יותר חניכות מחניכים. אך בחתך גילאי, נראה מצב קצת שונה. בעוד בשכבות הצעירות (ד' – ה') הפער לא גדול במיוחד ומשתנה בין שכבה לשכבה או בין שבט לשבט. בשכבות הנעורים רואים ירידה דרסטית של חניכים ועלייה של חניכות.

הפעילות בשכבות הנעורים מאופיינת בפעילויות תוכן רבות יותר, תהליכי הבטחה, קורס ועוד המובילים לירידה של חניכים שמגיעים אל שכבות הנעורים מבלי תהליך למידה והתפתחות התאומים לתהליכי הלמידה וההתפתחות של החניכות מאותה שכבת הגיל.

מה החוויה של חניכ.ה בקבוצה שהיא ללא חלוקה מגדרית?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

"בן דוד שלי בשבט אחר והקבוצה שלו מפוצלת לבנים ולבנות, תכלס הוא אומר שזה משמעם, אצלנו זה כיף יותר, זה הגיוני שנהיה ביחד, לא?" (ינאי, חניך ה').

משאלונים שהועברו בשבטי התנועה התברר כי החניכים והחניכות לא ממש מבינים.ות מה הבעיה בקבוצות מעורבות מגדר. הן.ם בעצם רגילות.ים להיות ביחד בכיתה ובגן מהרגע שנכנסו למסגרות חינוכיות, אז החלוקה הזו בשבט לא זרה להן.ם, ואפילו הגיונית.

לפעמים, למי שהיו בקבוצת בנים.ות או הדריכו קבוצת בנות.ים קצת קשה להבין איך בדיוק הדברים עובדים שכן זו חוויה שלפעמים קצת קשה לדמיין. מדובר בהרגל, ואנחנו צריכים להיות ערים.ות לו. שכן הרגל איננו סיבה חינוכית וערכים מוצדקת להמשיך לפעול בדרך מסוימת.

איך מכשרים צוות להדרכה?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

הרשג"ד.ית רואה בעצמו.ה מדריך.ה בכירה, ואת מדריכיו.ה רואה כחניכים.ות אך גם כמדריכים.ות שהוא.יא אמון.ה על הצלחתן.ם בתפקיד. על הרשג"ד לתפוס את המדריכים.ות כשותפים.ות מרכזיים.ות לעיצוב התפיסה החינוכית והערכית של הגדוד. עליו.ה להיות מודל לחיקוי, הן באופן הובלת הצוות, הן ביחס שלו.ה לחניכים.ות, והן כחברת שכב"ג בשבט. מתוקף תפקידו.ה אחראית.ה הרשג"ד.ית על הובלת תהליכים חינוכיים בגדוד וקידומם, לצד העצמת החניכים.ות ופיתוח תחושת השייכות שלהם.ן לקבוצה, לגדוד, לשבט ולתנועת הצופים. כמו כן, הרשג"ד.ית אחראית לקידום פעילות ערכית וחינוכית ברוח ערכי תנועה, על בסיס עקרונות הצופיות ובדגש על הכלי הצופי.

(מתוך המסע בצופים – "הרשג"ד.ית כמורה.ת דרך")

איך נחלק ביתה לקבוצות ללא חלוקה מגדרית?

קורסי הכשרה
מרחב בטוח | האגף לחינוך
תנועת הצופים

שונות ומגוון מהווים יתרון בקבוצה, הם מאפשרים התפתחות שליחסים ההדדיים בין חברות וחברי הקבוצה ומעודדים לגלות אחריות על העשייה המשותפת, מעמיקה ומרחיבה את השיח. בנוסף, השונות מאפשרת יצירת מרחב מעשיר ומלמד לכל המשתתפות והמשתתפים. נרצה לראות בכל קבוצה מגוון אנושי רחב ככל שניתן – מגוונים אישיותיים והתנהגותיים, מגדריים, תפיסות וערכים ועוד.

ואיך נחלק פרקטית?

ראשית, החלוקה תתבצע עם הכניסה של הכיתה לצופים. בכיתה ד' או כבר בפרויקט ג'.

בכיתות שבאופן מסורתי מגיעות במלואן, נתחיל את שלוש הפעולות הראשונות מחלוקה אקראית של הקבוצות התאומות, וצוות המדריכים. של הקבוצות התאומות (מדרכי אותה הכיתה) יבחנו את החלוקה ומה כמות החניכים. שםגיעה לצופים. לאחר שלוש פעולות, בסיוע של מחנכת הכיתה, תתקיים חלוקה של 2 הקבוצות. זאת במידה וכמות החניכים. ות בכיתה עולה על 15 חניכים. ות.

חשוב מאוד מהחלוקה תהיה נושמת ורגישה: ניתן לאפשר מעברים בתחילת השנה ואין צורך "לקדש" את השוויון המספרי בין הקבוצות.